Օրագիրը կը հրատարակուի ամէն օր բաց 'ի կիւրակէ և տօն օրերէ ։
Տարեկան գինն է Պօլսոյ համար կանխիկ 250 ղրուշ, իսկ գաւառաց համար կանխիկ 21/2 Օսմ․ ոսկի, զոր բաժանորդագրուիլ ուզողներ կը պարտաւորին կամ իրենք ուղղակի մեզ գրել և կամ յիշեալ գումարը վճարելու համար Պօլիս մէկը ցոյց տալ ։

ՕՐԱԳԻՐ
Կ. ՊՕԼՍՈՅ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Օրագրոյն համը 1 ղուրուշ կը ծախուի ։
Ծանուցման տողը առաջին անգամի համար 3 ղրշ, երկրորդին 2 ղրշ․ և աւելի անգամներու համար ուրիշ սակարկութիւն կըլլայ ։
Նամակք և ուրիշ գրութիւնք պէտք է ղրկել Ֆինճանճըլար եօղուշու Նուսուֆեան խան 5 թիւ սենեակը, Օգոյն խմբագրութեան անուան ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ | ١٢٨٨ ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ ٢٠ | ՇԱԲԱԹ 26 ՅՈՒՆԻՍ 1871 | ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 8 ՅՈՒԼԻՍ | ԹԻՒ 484

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 26 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ԽՐԱԽՈՒՆՔ ԸՍՏ ԿԱՐԾԵԱՑ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ (1) ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ժառանգութեան խնդիրը՝ անհատական սեպհականութեան վերայ խորհող յանձնախմբի կողմանէ՝ Պալի ընդհանրական ժողովի մէջ քննութեան առարկայ եղաւ ։ Ահաւասիկ իր քննութեան եզրակացութիւնները ։

«Նկատելով որ ժառանգութեան իրաւունքը, որ անհատական սեպհականութեան մէկ անբաժան տարրն է, հողային սեպհականութիւնն ու ընկերական հարստութիւնը յօգուտ մէկ քանիներու և 'ի վնաս մեծամասնութեան պահպանելու կը նպաստէ, թէ հետևաբար, ժառանգութեան իրաւունքը՝ ընկերական հողին և հարստութեան՝ հաւաքական սեպհականութեան մէջ մտնելուն խոչնդոտ մ'է․

«Թէ այլուստ ժառանգութեան իրաւունքը՝ որքան ալ սեղմեալ ըլլայ իր ազդեցութիւնը՝ աւանդանաշնորհութիւն մ'է, որոյ առաւել կամ նուազ կարևորութեամբը անիրաւութիւնը չ'անհետիր, որ ընկերական իրաւանց դէմ մշտնջենաւոր սպառնալիք մ'է․

«Թէ՝ բաց աստի՝ ժառանգութեան իրաւունքը իր բոլոր յայտնութեանց մէջ, տնտեսական ինչպէս նաև քաղաքական կարգաւորութեան մէջ, ամենայն անհաւասարութեանց մէկ էական տարրն է, ըստ որում կ'արգելու որ ամենայն անհատք բարոյական և նիւթական զարգացմանց միևնոյն միջոցներն ունենան․

«Նկատելով որ Ընդհանրական ժողովը հաւաքական երկրային սեպհականութեան կողմնակից լինելն հրապարակած է, և թէ այդ յայտարարութիւնն տրամախոհութեան դէմ պիտի ըլլայ եթէ զօրավիգ չունենայ հետևեալ յայտարարութիւնը․

«Ընդհանրական ժողովը կը վճռէ թէ ժառանգութեան իրաւունքը պէտք է բոլորովին և արմատապէս ջնջուի, և թէ այս ջնջումը աշխատութեան ձերբազատութեան անհրաժեշտ հետևանքներէն մին է ։»

32 Հոգի ժառանգութեան ջնջման համար՝ 23 հոգի ընդդէմ ջնջման՝ քուէ տուին, իսկ 17 հոգի հրաժարեցան քուէ տալէ ։ Քուէից արդիւնքը մեծամասնութիւնը չըլլալով ընդհանրական ընկերութեան ենթադրեալ Պ․ Լըքլիւզի առաջարկութիւնները, որոնք ժառանգութեանց վրայ հետզհետէ տուրքեր յաւելցունելու նպատակաւ էին։ Այս առաջարկութիւնները մերժուեցան 23 քուէի դէմ 32 քուէով․ 13 հոգի քուէ չտուին և 8 հոգի բացակայ էին ։

Դժուարին է այս արդեանց պատճառուն թափանցել․ ըստ որում ըստ Միջազգային Ընկերութեան՝ հողային սեպհականութիւնը հաւաքական պարտի ըլլալ, ըստ որում դրամագլուխը՝ ոչ թէ անհատութեամբ զայն հատողներու՝ այլ զայն գործածողներու պիտի ըլլայ, յայտնի է որ ժառանգութիւնն ալ առարկայէ զուրկ է ։ Պ․ Պաքունին ճառով կուզէ հաւանիլ որ ծնողաց հագուստները զաւակաց փոխանցնին, և ապաքէն իսկ, նոր ընկերութեան մէջ գրեթէ չի մնար սեպհականութիւն մը, որ ժառանգութեամբ փոխանցելի ըլլայ ։

Խնդրոյն խորը դեռ չթափանցած հետաքրքրական է ժառանգութեան եղծման կուսակիցներու փաստերը գիտնալ ։

Բրօկէց տէ Լօքը լրագիրը իր անցեալ տարուան յունվար 22 և 29 թիւերու մէջ՝ արդարութեան վրայ գրած շար մը յօդուածներով կը փաստաբանէր թէ համերաշխութիւնը՝ ըստ որում արդարութեան առաջին պայման՝ պարտ էր զմարդ անդստին օրոցէ բռնել և կը յաւելուր․

«Եթէ քան զարիչները գործունեայ և հանճարեղ ծնողք հարըստութիւն մը համբարած ըլլալով կարենային զայն իրենց զաւակաց կտակելով առանձին մենաշնորհ հաստատել իրենց համար, համերաշխութիւնը ի խոր պիտի խոցուէր այն ատեն ։ Ասի զհամերաշխութիւնը՝ անազդեցիկ՝ անբաւական և հետևաբար զարդարութիւնը՝ որոյ առաջին պայմանն է համերաշխութիւնը՝ ուրանալ պիտի նըշանակէր ։ Կամ այս է կամ այն, այսինքն կամ այն է թէ համերաշխութիւնը իրաւունք մը և հարկ մ'է, և կամ այն է եղջերուաքաղ մ'է ։ Առաջին պարագային մէջ պէտք է վստահաբար ընդգրկել զայն․ երկրորդին մէջ պէտք է ապատան ըլլալ այն բանին, զոր ուզեցին անհատական ազատութիւն անուանել, այսինքն է ինքնամոլութեան, շահերու բաժանման, ընտանեաց և հայրենասիրութեան անձուկ և բացարձակ զգացումներու ։»

Այս հատուածը կը ցուցնէ խօլական գրութեան մտութիւնը որ երկայրաբանութիւններով և արտաքսմամբ յառաջ կերթայ ։ Պէտք է ընտրել կամ անհատական ազատութիւնն և կամ համերաշխութիւնն և կամ արդարութիւնը, որովհետև, համայն ըսելով, արդարո՞յի է արդեօք որ նախատեսութեամբ գործունէութեամբ և հանճարեղութեամբ օժտեալ ծնողք չկարենան ընել իրենց զաւակաց համար առաւել քան որ չափ պիտի կարենային ընել անհնարատես՝ ալերդ և կարճամիտ ծնողք ։

Դարձեալ կըսեմք, ընկերութիւնը այսօրինակ ընտրութիւն չի կըրնար ընել, նա այնպիսի լուծում մը կուզէ որ հնար եղածին չափ և համանգամայն գոհացնէ զազատութիւնն՝ զարդարութիւնն ու զհամերաշխութիւնը ։ Նա պիտի խորհրդածէ, պիտի որոնէ, բարեկարգութիւններով և յաջորդական մերձեցմամբ յառաջ պիտի երթայ ։

Քննեմք ներկայ լուծումը 'ի հաշուի ունենալով այն բազմապատիկ պայմանները, զորս ընկերութիւնը պարտ է կամ պարտ էր կատարել մերձաւորապէս ։

«Սեպհականութիւնը, կըսէ ձօն Սթուարթ Միլ, ուրիշ բան չէ կը բովանդակէ իր մէջ, եթէ ոչ անձնիր մարդու իրաւունքն իր անձնական տաղանդներու վրայ, նորա իրաւունքը իր հասանելի նիւթերու վրայ դանոյն [illegible] անմիջական փոխանակութեան մը միջոցաւ անոնցմով ձեռք ձգեալք նիւթերուն վրայ․ սեպհականութիւնը միանգամայն կը տրամադրէ այս հատուածը ուրիշ անհատի մը ըստ իր հաճութեան տալու իրաւունքն ու այս անհատի համար զնոյն հատուածն ընդունելու և վայելելու իրաւունքը» ։

Ըստ այս սահմանի որ կատարեալ անաչառ է, կտակելու իրաւունքն, ինչպէս նաև վաճառելու կամ փոխանակելու իրաւունքը անհատական անհակառակելի սեպհականութեան գաղափարին նոյն իսկ հետևանքներէն մին է ։

Ուրեմն ամեն անգամ, որ որ և է սեպհականութիւն մը մէկ անհատէ միւսոյն կը փոխանցի առաջնոյն ազատ և որոշ կամօքը, պարգևատուն կամ կտակողը ամենայնիւ իրաւունք ունի պարգևն կամ կտակն ընդունելու, և եթէ երբեք ընկերութիւնը այս իրաւունքը մի քանի պարագաներու մէջ սեղմելու հարկը զգացած է, ոչ թէ բնաւ արդարութեան նկատողութիւններով այլ մանաւանդ թէ հասարակաց օգտակարութեան և ընկերական շահու նկատողութիւններով է։

Ազատաբար յայտնուած կամքի մը գործը եթէ չըլլայ մեր առջին չկայ բնական իրաւունք մը որ անհատի մը կարողութիւն տայ իրը չեղող աշխատութեան մը պտուղները վայելելու ։ Եթէ ամեն երկիրներու օրէնքն այս կարողութիւնը կընծայէ և կը կարգադրէ, ընդհանուր օգտակարութեան պատճառներով է այն դարձեալ ։ Կտակաւ ժառանգելու իրաւունքը պարզապէս օրինական իրաւունք մ'է, որ ընկերութեան նոյն իսկ պայմաններուն հետ կը փոփոխի ։

Քննեմք ուրեմն կտակելու իրաւունքն ու ժառանգելու իրաւունքը՝ մի միայն ընկերային օգտակարութեան տեսակէտէն ։

Մարդուս ձեռնարկած աշխատութեանց շատերուն պահանջած տևողութենէ՝ նուազ տևողութիւն մը ունի մարդկային կեանքը ։ Մշակել և պտղաբերել երկիր մը, անկել անտառ մը, հիմնել արուեստային կամ վաճառականական մեծ հաստատութիւն մը, ասոնց ամէնքը երկար տարիներ կը պահանջեն, և բազում այն է՝ որ երկրագործը արհեստաւորը՝ վաճառականը մեռած ատեն գործը լմնցած չըլլար, առնելիք տալիքը մաքրուած չըլլար կամ կը պատահի թէ հաշիւը դեռ չէ կարգադրուած ։ Պէտք է յաջորդ մը տուեցուածոց, յաջորդ մը պահանջից, յաջորդ մը պարտուց և խոստմնատուութեանց ։ Շատ լաւ կը հասկցուի, որ առանց ասոր երրորդականք շատ անգամ պիտի վարանէին փոխ տալ և քիչ կամ շատ երկար ժամանակի մը համար դաշնադրել ։

Զայս յաջորդը ո՞վ պիտի ընտրէ․ Անհատը՞ թէ ցերութիւնը [illegible] քան զայլ ո՞ք կարող է խելամուտ ըլլալ թէ իր յատուկ գործի յարատևութեան համար հարկաւոր հանգամանքները որո՞նք են ։ Ընկերութիւնը՝ ամէն անգամ որ ընդհանուր շահը խնդիր է՝ ըստ հարկին կտակելու ազատութեան կիրառութիւնը դատաքննելու և սեղմելու համար միջամտելու կատարեալ իրաւունք ունի ։ Եթէ՝ օրինակի աղագաւ՝ կտակողը նախադատելով պարագաներ, զորս կարող չէր ճանչնալ՝ ուզած է իր զաւակաց մէջ յաջորդութեան կարգ մը կանխաւ կարգադրել, անդրանկութեան իրաւունքներ, օտար ժառանգներ հաստատել, ընկերութիւնը՝ երբ այդ անդրանկութիւններն ու օտար ժառանգութիւնները իր շահերուն հակառակ կը տեսնէ՝ անոնց հաստատութեանը իրաւամբ կրնայ ընդդիմանալ ։

Նոյնպէս է նաև այն ամէն անգամու համար որ խնդիր է հեռաւոր ապագայի մը համար տնօրինութիւն ընել ։ Օրինակի աղագաւ եթէ հանգուցեալի պատրիկ մը իր բոլոր ինչքերը Արամազդայ քրմերուն ի մշտնջենաւորի կտակած էր, կարի ստոյգ է թէ այս մշտնջենաւորութիւնը չէր կրնար երկարաձըգիլ անդր քան այն վայրկեանը, յորում առ Արամազդայ աստուածութիւնն հաւատքը դադրած էր․ Նոյնպէս նաև եթէ կտակողը տրամադրած է թէ իր ամերէն այս ինչը միշտ մի և նոյն տեղն ու մի և նոյն վիճակի մէջ պիտի մնայ, եթէ կ'արգելու թէ երբէք չփոխառեն իր սեպհականութիւններն և այլն, համայն ըսելով, ամէն անգամ որ ընկերութիւնը հիւանդի մը տրամադրութիւնները գործադրութեան մասին անհնար կամ ընդհանուր օգտակար յայտնապէս հակառակ կը համարի, կը բեկանէ զայդ տրամադրութիւնները կամ կը սեղմէ զանոնք, և ոչ ոքի մտքէն կանցնի որ այդ բանին համար ողբ-դողի ։

Կտակելու ազատութիւնը ընկերութեան դատաքննութեան ներքև, դատաքննութիւն մը որ անհուն եղանակներով կրնայ գործադրուիլ, ահա այս կերևի ըլլալ իրաւանց ինչպէս նաև ընկերային օգտակարութեան բազմապատիկ պահանջմունքներու մէկ համաձայն և մէկ բանաւոր լուծումը ։ Անոր ապագայի մը համար՝ առ անհատն՝ տնօրինութիւն ընելու բացարձակ ազատութիւն տալը ապագայ հաստատուածը անդամալուծելու փոյթանդին ենթակայ ըլլալ է․ նախատեսելն անհնար եղող պարագաներու մէջ իր յաջորդներու ինքնիշխան կամքը շղթայել է ։ Սատացուածոց կամ սկսուած գործի մը չհաստագործութեան յաջորդ մը որոշելու բացարձակ կարողութիւնը ընկերութեան կամ օրինաց վերապահելը, անհատական սեպհականութեան իրաւունքներուն յաօգնութենէ մը զանոնք զրկել է, անհատին մէջ [illegible] սեղմել է․ շատ ժամանակ նաև, գործունէութեան և տնտեսագիտութեան երկարատև ոգին անդամալուծել է ։ Ամէն մարդ կ'ուզէ եսքը ոչ ոքի վրայ խորհելու առիթ չունենալով՝ իր անձնական գոյութեան պիտոյից հարկաւոր համարած բանները միայն պիտի տընտեսէ այն ատեն ։

([illegible])

ԲՈՒԷ—ԲԷՐԹԻՒԷԻ ԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Ահաւասիկ փոխառութեան բատորագրութիւնը դոցուելէն վերջը, Գաղղիոյ Գանձային պաշտօնեայ Պ․ Փուէ—Քէրթիէէ կողմանէ Ազգային ժողովոյն մէջ արտասանեալ խօսքերը ։

«Ութ օր է մինչ 'ցայսօր, որ Ազգային ժողովը Գաղղիա տարին ձեռքէն ազատելու մասին երկրին օգնելու համար երկու միլիարի փոխառութիւն մը քուէարկած է ։

Այս փոխառութեան միաբան հաւանութեամբ քուէ տրուեցաւ․ և ժողովոյն բոլոր անդամք կառավարութեան վրայ կանոն մը կը դնէին, այն է՝ փոխառութիւնը կարելի եղածին չափ շուտով շրջաբերութեան հանել ։ Փոխառութեան ստորագրութիւնը երէկ բացուեցաւ բոլոր Գաղղիոյ, օտար աշխարհաց և մինչև Պօմպէյի մէջ, և գրեթէ անմիջապէս գոցուած է, որ Գաղղիոյ թէ ներքին և թէ արտաքին վարկին ո՛ր աստիճան ըլլալը կը յայտնէ ։

Ստորագրութիւնները բացուելէն վերջը հազիւ վեց ժամ անցած էր, և ահա գումարը արդէն 4 միլիար 500 միլիոնի չափ եղած էր․ (ուժգին ծափահարութիւնք․)

Ձախ կողմէն ձայն մը ։ — Այս հասարակապետական վարկն է․ (զանազան շարժմունք) ։ Պ․ պաշտօն-

(1) Թէպէտ ցարդ մէկ քանի անգամ (international) բառին տեղ հայերէն «ընդհանրական» բառը գործածած ենք, ինչպէս ոմանք ալ կը գործածեն «համազգային» բառը․ բայց դիտելով որ վերջինը բոլորովին սխալ է և առաջինն ալ փոքր ինչ աղօտ կը յայտնէ (international)ին նշանակութիւնը, որոշած ենք «Միջազգային» թարգմանել այդ բառը, որ զալլիարէնին համանիշ հայերէնն է ։ Ն․ Թ․

հայն ... [illegible] ծաւալման թիւը կատարեալ չէ , որովհետեւ գաւառաց և օտար երկիրներու բոլոր ստորագրութեանց արդիւնքը տակաւին ընդունած չենք · բայց կրնանք հիմակուընէ ապահով ըլլալ որ այս թիւը ստուգիւ 4 միլեար 500 միլեոնը կ'անցնի ։

Նը պարտաւորիմք յաւելուլ որ ոչ՝ այն հաւաքումը փութացընելու համար որ և է արուեստական միջոց մը գործածած եմք և ոչ արժէթըղթոց ընթացքը բռնելու համար Պօրսային սանթիմ մը տուած եմք ։ Այս արդիւնքը բոլորովին Գաղղիոյ վարկին խիստ մեծ ըլլալուն շնորհիւն է ։ Ուրեմն կրնամք ըսել թէ այս արդիւնքը Գաղղիոյ համար իւր բարեյաջողութեան և իւր ապագայ մեծութեան ապահովեալ հիմ պիտի ըլլայ ։ (Շնորհակալութիւնք ։)

Փարիզ, առանձինն 150 միլիոնի փոխառութիւններ ստորագրեց ; որ դրագլխով 2 միլեար 500 միլիոնի չափ կընէ ։

Գաւառներն որ մինչեւ հիմայ երբէք 500 միլիոնէն աւելի ստորագրած չէին, մէկ միլեարի խիստ մեծ գումար մը ստորագրեցին ։

Օտարականք մէկ միլեար ղրկեցին մեզ · Գաղղիա այսպէս ցուցած է որ իւր վրայ վստահութիւն ունին ն ազքատ մարդիկն անգամ ըղ-Գաղղիա Օտարին ձեռքէն ազատելու համար իրենց բաժինը տալու եկած են ։

«Ձայն մը · — Այդ հայրենասիրութեան ընդհանուր եռանդն է ։

Պաշտօնեայն · — Ուրեմն կըրնամք Գաղղիան այնչափ աւելի շուտ օտարին ձեռքէն ազատել , զոր չէինք յուսար ընաւ , և կրնամք ամենուն վստահութիւն մը տալ թէ [illegible] լու համար Դաշնագրոյն պայմանաժամին չը պիտի սպասեմք ։ (Երկարատեւ ծափահարութիւնք) ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

Վերջին օրերս Ս · Պետերսպուրկի մէջ հրատարակուած տարեկան զինուորական վիճակագրութեանն համեմատ Ռուսիոյ կանոնաւոր բանակը կը բաղկանայ 852 հետի վաշտերէ 281 գունդ հեծելազօրէ և 1,422 թնդանօթներէ ։

Այս զօրութիւնը խաղաղութեան ժամանակ 33,043 զօրապետ և 732,829 զօրական հաշիւ կ'ըլլայ ՝ բայց պատերազմի ատեն 33,083 զօրապետ և 1,173,879 զօրական ։

Հեծելազօրաց համեմատական թիւն արդի կառավարութեան ժամանակ իջուցուած է · բանակին մէջ գտնուած իւրաքանչիւր 1000 զօրականէ 797 ը հետեւակ են , 77 ը հեծելազօր , 101 ը թնդանօթաձիգ և 25 ը ռազմագէտ (պալթաճը սաֆէր) ։

Բանակէն դուրս եղող զօրապետաց թիւը ընդհանրապէս բանակը մտնողներուն թիւէն շատ է , ընդհակառակն բանակ մտնող սառքին կարգի մարդոց թիւը բանակէն ելնողներու թիւէն շատ է ։

Վերջին 11 տարիներուն մէջ զօրաց պարապ կարգերը լեցընելու համար պէտք եղածէն 242,316 անձ աւելի զօրաժողով եղած է ։

Ռուսական բանակին մէջ զօրաց կրթութիւնը թէեւ յամրաքայլ բայց երթալով կը յառաջանայ · 1867 ին բանակաց մէջ գրել և կարդալ չի գիտցող 100 ին 54 զօրք կը գըտնուէր , այս թիւը 1869 ին 46 ի իջաւ ։ Զարմանալի է որ անդաստիարակեալ զօրաց մեծագոյն մասը թնդանօթաձիգներու մէջ , իսկ փոքրագոյն մասը հեծելազօրաց մէջ կը գտնուի ։

Գերմանական «Միլիթէր Վոչէնպըլաթ» լրագրոյն մէջ հրատարակուած կայսերական հրամանին համեմատ , արքունի պահապան զօրքերն , բանակին 5 րդ և 6 րդ գունդերը , նաեւ Շլէզվիկ Հոլշթէյնի հետեւակ գունդին վեշտասաներորդ հատուածը սկսած են յունիս 7 էն սկսեալ երկաթուղիներու միջոցաւ Գաղղիոյ հողէն իրենց հայրենիքը վերադառնալ ։

Ասկէց զատ Պավարիոյ բանակին երկրորդ գունդը , Սաքսոնիոյ արքունի զօրաց երկոտասաներորդ գունդը , Վիրթէմպերկցւոց վաշտը , Հէս—Տարմշթայի քսան և հինգերորդ գունդը, Շլէզվիկ Հոլշթէյնի տասն և ութերորդ գունդը դէպ 'ի Արեւելեան սահմանագլուխը հասարակ երկաթուղիներով ճամբայ ելած են , ուրկէ երկաթուղիով իրենց հայրենիքնին պիտի դառնան ։

Վերյիշեալ բոլոր զօրաց թիւը 210,000 ի կը հասնի ։

—

Պերլինէն հետեւեալը կը գրեն , զոր կը կարդամք Քուրիէի մէջ ,

«Հոս տեղ կ'ըսուի թէ Նկեոմ կայսրը Սէն-Փէթէրսպուրկ ճանապարհորդութիւն մը պիտի ընէ ։

Գիտէք որ պատերազմէն երկար ժամանակ յառաջ, Ցարն ու Բրուսիոյ Թագաւորը մէջերնին դաղտնի դաշնադրութիւն մը կնքած էին , որով Ռուսիա կը խոստանար Գաղղիոյ և Գերմանիոյ մէջ պատահելիք կռուոյն մէջ չէզոք մնալ և ան միջոցէս Բրուսիոյ կողմը բռնել, երբ ուրիշ կառավարութիւն մը ուզէր Գաղղիոյ օգնել ։

Բրուսիա ալ 'իւր կողմէն Ցարին կը խոստանար Արեւելեան խնդրոյն մէջ իրեն թիկունք ըլլալ ։ Բայց , եթէ Նկեոմ կայսրը հիմակուան Ցարին քով համակրութիւն ունի , Ռուսիոյ դահաժառանգին քով չ'ունի այդ [illegible] եկած ամեն բան անկեղծաբար կ'անգոսնէ և Գաղղիոյ վրայ համակրութիւն ունի ։

Նկեոմ կայսր Սէն—Փէթերսպուրկ ընելիք ճանապարհորդութեան նպատակը կրկին է · Ցարին իւր ըրած ծառայութեանցը համար շնորհակալութիւն յայտնել և Ցարեվիչը կախարդելով Գերմանացւոց կողմը շահիլ ։

Ըսեալ ճանապարհորդութիւնը օգոստոս ամսուն վերջերէն առաջ չ'պիտի տեղի ունենայ , որովհետեւ Նկեոմ կայսրը ուզած է ժամանակ մը Էմսի , Վէսպատէնի և Համպուրկի մէջ անցնել ։

—

Ֆէտէրպ զօրապետը հետեւեալ նամակն ուղղած է Ալբասի հանրապետական ընտրողական յանձնախմբի նախագահ Պ. Լէնկլէի ։

Լիլ 23 յունիս 1871 ·

Պարոն ·

Ընկալայ ձեր նամակը զոր ինձ պատիւ բրած էիք գրելու՝ իմաց տալու համար ինձ թէ ձեր ինձ առաջարկած ընտրելութիւնն զոր ես ընդունեցի՝ Բա-տը-Քալէի ազատական կարծեաց կողմանէ ընդունուած էր ։

Պատճառն այն է թէ՝ ամեն ողջամիտ և իրենց հայրենի երկրի բարեկամ մարդերը խելամուտ եղած են թէ հանրապետութիւնը ընդնախագահութեամբ և վարչութեամբ Պ. Թիէրի այսօր միակ խոչընդոտն է որ կ'արգելու զթագաւորականներն ու Պօնաբարթեանները զրգռել 'ի պատերազմ , Թագաւորականք՝ վերստին զԳաղղիա խաւար անդունդի մէջ խորտակելու , իսկ Պօնաբարթեանք՝ նորա ապականութիւնն իկատար ածելու համար ։

Հաճեցէք ընդունել , պարոն , իմ պինդ սիրալիր զգացմանցս հաւատալիքը ։ Զօրապետ ·

Լ · ՖԷՏԷՐՊ

Օրագրոյ 480 թիւ թերթին մէջ «Խօսք մը առ Ակնցիս» վերնագրով յօդուածին երկրորդ տողին մէջ պիտի յաւելնան «կործանում ու կանգնում», Տե'ս ինչպէս ժողովրդեան մուաց հորիզոնի» բառերը ։ Բ. սիւնի մէջ դաստիարակութեան՝ դաստիարակութիւն , դաւի՝ տանի , Աստուած՝ զԱստուած , գործ՝ գորդ , հայեր՝ հայրեր պիտի ըլլան ։ Ս · Մ · Գ ·

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Ջաւթը հագրէթը Սատարէթբէնահիլէրինին սըհհէթը ալիլէրի ազ կիւն զարֆընտա զիյատէսիյլէ էյիլէշմիշ օլուպ , վիւքէլատան վէ մէճլիսլէրինտէն հէր կիւն խայլի քիմսէ միւշարիլէյհ հագրէթլէրինին սըհհէթի ալիյէլէրինտէն պիր խապէր ալմագ նիյէթիյլէ էրէն քէօշքիւնէ կիթմէքտէ իտիլէր տէ , միւշարիլէյհ հագրէթլէրի հըգան բէնտէշէնպիհ կիւնիւնէ տէկին հիչ պիր քիմսէյի եանընա գապուլ իթմէմիշ , լաքին բէնտէշէնպիհ կիւնիւ տէվլէթլու Քեամիլ բաշա վէ սայըր վիւքէլայի ֆիխամը գապուլ խուսուսպէրաւպէր միւլագաթտա պուլունմուշ օլտուղու անլաշըլըմըշ տըր ։

—Տէրը—սաատէթ սապըգ Նունան սէֆիրի Մ · Րանկապէ սիւն սապահ Աթինատան պուրայա վարըլ օլուպ , Հիւքիւմէթի Թարաֆընտան էճտիհտէ պուլունան խիթիֆա մէքթուպլարընը Ջաւթը հագրէթ Շահանէյէ թագտիմ իթտիքտէն սօնրա , Փարիզտէ Նունան սէֆարէթի մէէմուրիյէթինէ կիտէճէքտիր ։

—Սէֆիյէնտիկինէ նէզարէթն թըրամվէյ Եօլլարընըն րէսմի քիւշատը գինէթի Ջաւթը հագրէթը Սատարաճիլէրինին քէտամիլէն քէսպը [illegible] թէխիր օլունաճագ տըր , չէօյլէ քի գըյնէթը մէզքիւրէ միւշարիլէյհ հագրէթլէրինին պիզզաթ բիաւէթ իթմէճէյի մէէմուլ օլունմագտա տըր ։

—Մալիյէ նէզարէթի ճէլիլէսի Թարաֆընտան Լօնտրա իւզէրինէ պօլիչա Թարթիփիյլէ պու հաֆթա իչ եւզ պին լիրալըգ պիր միւգավալէ խաթիքրաղ ագտ օլունտուղու վէ իշպու խաթիքրաղըն աէօրթ մահ միւտտէթ զարֆընտա թէտիյէսի խաւէիլէ Ֆար Տէ Գօֆօր զաղէթասընտա միւհարրէր տիր ։

—Բէզզալիք մէզքիւր զաղէթանին պէզզաթ կէօրէ , Շիրքէթը խայրիյէ իմթիյազընըն օն սէնէ միւտտէթ տահա թէմտիտինէ Թարաֆը Ալիյէտէն միւսաատէ օլունաճաղը վէ Փաղ չէրքէսինէ ... հաղըլըթը խալիսէն միւտտէթ մէզքիւրէ պէհիյէսինին Շէհիր ... մէնաֆիինէ աիտ օլունաճագ իմիշ ։

—Պէլէտիյէ էմանէթը պէհիյէսի Թարաֆընտան ազտը միւթէհաւվիլ պուլունան խաթիքրաղ հագդընտա օլաճագ միւզաքէրէլէրին իճրասը էշիտիլմիշ տիր ։

—Րում էլի սէմթի եօլլարը գում... պանիլէրինին հիւտուտլարը տահա չէնիշ կիւնտա թէթքիր իթմէք իչին պիր մէմուր պուրատան ... պէրաւպէր Փրանքիս կիտէճէքտիր ։

—Մէրհում սէրտարը Նէճիպէ պաշա [illegible] օլան չէֆթլիք վէ ... քէօշքիւ չիֆթլիքը տահի

տը իւլայի սալթանաթը սէնիյէ տէվլէթլու իսմէթլու Սուլթան Աֆիֆէ Եայթէօլլա խանըմ Սուլթան Ալիյէ թիւշան հագրէթլէրինէ թախսիս պույրուլմուշ օլտուղու էշիտիլմիշ տիր ։

—Ռուսիա գումպանեասը վաբօրլարընտան օլուպ , Լօնտրատան ալտէթլէ կէչէն կիւն Տէրը—սաատէթէ մուվասալէթ իթմիշ օլան Լամարթին նամ վաբօրըն գարտանը սէֆինէյի մէզքիւրու թաւթէլէրինտէն պիր խըրսըզլըգ հէր նէ սէպէպ միւյանի խէօ կիւն եօլ վէրմիշ օլտուղունտան , պու քէյֆիյէթ մէրգում խըրսըզլըն զիյատէ կիւճէնէ կիթմէսիյլէ , ախչամտան սօնրա մուվամէէ խըկըլյսինտէ մամնուլէ յէ նէ պաքըլէ յէրէք սանտալտան չըգարըլմըշ կիմայանք ... սօնրա մուվաֆագ գայըգ կէօրմէքլէ գայըգ թէմագ ... քէնտիսի ... ճէսէտի եանաշմայը տիր ։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԷ

ՖՐԱՆՍԱ

Բարիզ 7 յուլիս սապահ ·

Տիւն ախշամ մէճլիստէ , Ֆրանսատա էճնէպիլէրէ վէրիլէն իդամէթ վէ միւրուր թէզքէրէլէրի իւզէրինէ պիր վէրկի թարհ օլունմագ թէքլիֆինէ մէպնի Մ · Ժիւլ Ֆավր Մ · Ժօպէրէ ճէվապէն թէքլիֆի մէզքիւրը թէհլիքէլի վէ իգթիզասըզ ատտ իտէրէք րէտտ իլէ , չէօլէ տէր · «միւսլիհ պիր բօլիթիգատա միւլլիք իթմէլի վէ թէհլիքէլի թարիգլէր մայտանա չըգարմամագ լազըմ տըր · » ... Մ · Ժօպէր տահի իգնահ իւզէրինէ քէնտի թէքլիֆինի կէրի ալտը ։

Ճէզայիրտէն վարիտ օլան խապէրլէր խայլի Գապիլ ճիւսլարընըն տաիրէյի իթաաթէ տախիլ օլմուշ օլտուղլարընը միւպէյյին տիր ։

Ասըլարըն իւչ նէֆէր սէրկէրտէլէրի թէսլիմ օլմուշլար տըր · մէշհուր Շէյխ—իւլ—Հատատա պիր իթաաթ մէքթուպը եազմըշ տըր ։

Մէճլիսի օլունտուղունտա կէօրէ խուէան ճէզայիր եալըթինտէ աէր հալ նասըլ օլաճագ տըր , լաքին Փօնսէթաթին նահիյէսինտէ ալըր սուրէթտէ աէֆ օլաճագ տըր ։

Րէսմի զաղէթա խաթիքրաղը իմզալամաքսըզըն , իմզալանմըշ մէզլաղըն եւգտէ 45 ինին եաւըրըզ սընտա հաղըլը ալըմըր ։

Այնի թարիխ ախշամ ·

Ժէնէրալ Մանթէօֆէլ սապահլայըն Վէրսայլը թէրք իթմիչ · միւմայիլէյհ Մ · Թիէր իլէ պիր չօգ միւլագաթտա պուլունտու · մէճլիսը օլունտուղունա կէօրէ , չու պիր գաչ կիւն զարֆընտա վիւգուա պուլաճագ թէէտիյէաթ իւզէրինէ , Ալմանեալըլար յուլիս սըզ խիթամընտան էվվէլ չօգ եէրլէրը թէրք իտէճէքլէր տիր ։

Շամպօր տաւտասը թարաֆընտան նէշր օլունան պիր պէյաննամէնին պիր թիւթմիլինէ կէօրէ , միւմայլէյհ հիչ պիր կէօնիս գըր ու գալա սէպէպիյէթ վէրմէք իչին Ֆրանսայը թէրք իտէճէքլէրին հիւքիւմէթը միւսթագիլէ հուգուգունու քէնտի իւզէրինէ գոյմաք օլաճագ իմիշ ։ ... պու մօրթալարընը սօղա անտըրմայաճագ տըր ։

Միւմայիլէյհ , միւլքիքիւթանէլէր հուգուգու իւնտա իգտաաք իտէր պիր . տէյլու չուսու պուլան էֆքէարը գատըր պրօթէսթօ իտէր , լաքին պէյազ պայրագ (գըրալըգ պայրագը) իհտատ իտէճէյինի աչըգտան աչըգա պիլտիրիր ։

ԱԼՄԱՆԻԱ

Պէրլին 6 յունիս ·

Պիլ ճիւմլէ զաբթիյէ Ալմանիա իմբէրաթօրլուղու վէ Ալզաս Լօրէն պէյնինտէ պուլունան հիւտուտ իսթիգլալիյէթ թահտիտ տահի իթմիշ տիր ։

Իմբէրաթօր Եօլա չըգտը ։

ԻԹԱԼԻԱ

Ռոմա 6 յունիս ·

Րուսիա վէ Ալմանիա վէ Պէլճիգա նըն իթալիա հիւքիւմէթինէ նէզտինտէ սէֆիրլէրի Ռոմայա վէ միւրէլտա վիրիթմէ վէրմիշլէր տիր ։

ԹԻՒՃՃԱՐԻՑԷ

Լոնտրա 7 յուլիս ,

Օրէյանս բամուգը 9 1/8

Սոթըշ 15000 պալեա ·

Իփտա գոյէթ տուրղուն ,

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

ԽՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՑԷ

Յունիս 25 էն ներքոյէ	· · · ·	52-36
» » էն աչագա	· · · ·	52-28
» » Ախշամ գարանտը	·	52-26
» 26 Սապահ աչըլըշը	· ·	52-29
» » Սաաթ 2 1/2	· · · ·	52-29

Սօսիյէթէ ժէնէրալ	· · ·	11,3/100
Քրէտի	» · · ·	11,28/100
Շըմէնտըֆէր խաթիգրաղը		119,50
Խաթիգրաղ 1863	· · · · ·	311 1/2
» 1865	· · · · ·	320
» 1869	· · · · ·	275

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊՐՈՒՍԱ

Պրուսայու առաջնորդ Գեր · Բարթողիմէոս եպիսկոպոս երէկ Պրուսա գնաց ճիշդ այնպէս ինչպէս գընաց իւր հակառակորդը Նաւրուեան , սա տարբեր հետեւութեամբ որ , Նաւրուեանի երթալովը Պոլիս հանդարտեցաւ ու Պրուսա յուզուեցաւ , իսկ Գեր · Առաջնորդին երթալովը , Պրուսա պիտի հանդարտի ու Պոլիս յուզուի ։

Գոլ չարթու հաւանական է տեսնել հեռագրի մ՚ալ օրինակը Գեր · Բարթողիմէոսի նկատմամբ ինչպէս տեսանք Նաւրուեանի նկատմամբ · այն պաշտօնապէս չը տեսանք այլ անուղղակի , այս ալ չը պիտի տեսնամք հարկաւ պաշտօնապէս այլ անուղղակի , եթէ վարչութիւնը Նաւրուեանի կողմնակից չէ ։

Վարչութիւնը որոշած էր այս խնդրոյն քննութիւնը դատարանին մէջ օրինաւորապէս ընելու համար դատաւորական ժողովներու ընտրութիւններն ընել տալ , ուստի այս պաշտօնին գործադիր կարգեց Գեր · Ամբրոսիոս վարդապետ Բերայի ։

Ամբրոսիոս վարդապետ ընտրութեանց հրահանգը ծոցը դրած այն ինչ շոգենաւուն սանդուխէն վեր ելաւ՝ Պատրիարքական եռասնեակ մը արիւն քրտինք կտրած շոգենաւ հասաւ և նամակ մը յանձնեց Գեր Ամբրոսիոսի · այս նամակին պարունակութիւնն էր նախ հաշտեցընել երկու կողմը և ապա ընտրութեանց ձեռնարկել · Պատրիարքական հրամանին հնազանդեցաւ Գեր · Ամբրոսիոս · առտ հետեւանքն եղաւ Պրուսայւոց այն երաւացի պահանջը թէ՝ եթէ հաշտութիւն պիտի ըլլայ, նախ՝ պէտք է հաշտութեան երկու կողմը միանգամայն Պրուսա գտնուին · Գեր · Ամբրոսիոս մինչեւ կը տատանէր այս իրաւացի պահանջքին առջեւ ու նոր հրահանգի մը կ'սպասէր՝ Վարչութիւնը զՆաւրուեան ձեռքի տակէ Պրուսա ղրկեց (առդ տղիքներ լաւ եմք թէ Նաւրուեան բայց 'ի Վ․ սեմ Ամենապետէն՝ Վարչութեան բոլոր անդամոց զատ զատ իւր մնաք բարեաւ բաւ է · նաեւ ճամբայ ելլելուն առաջ իր երկուքը երբ Ս · Պատրիարքը Պատրիարքարանէն ելած դուրս գաւթի դուռը կ'երթար նաւ մտնելու՝ Նաւրուեան մօտեցած է Նորին Սրբազնութեան ու յաջորդ օրը ճամբայ ելնելիքը իմացուցած է)։

Նաւրուեան Պրուսա համնելուն պէս Պրուսայու խնդրին երբեմն տէրն ի դօտի նորոգ այն մ'ալ առաւ , բարթողիմէոսեանք յուսահատեցան՝ եկեղեցիներ ու դպրոցներ գոցեցին ու բանալիներն կառավարութեան յանձնեցին · Նաւրուեան կուսակցութիւնը կառավարութենէ ձեռք առնել սկսաւ , ինչպէս Պօլսեանք

ըրին Պօլսոյ Պատրիարքին հրաժարեցուցման միջոցին ։

Պրուսայու թաղականք 'ի Պօլիս վարչութեան դռներն ափ առին . պօռալ , կանչել , խօսիլ մեկ բոտակ չըրաւ՝ այնպէս որ Եւայրուեան միաց Պրուսա՝ Առաջնորդն ալ Պօլիս ։

Վարչութեան որահը գտնուող ամեն մարդ կը գուշակէին ասոր հետեւանքը , միայն վարչութեան անդամք թերեւս անգէտ ձեւանային . նյս գուշակութիւնն էր Պրուսացւոց իրենց առաջնորդը օր մը յանկարծ չոգենաւ դնելն . այս ալ աՀա եղաւ ։

Հիմայ վարչութիւնն ի՞նչ պիտի ընէ նայինք . այսինքն Առաջնորդու Եւայրուեան մեկա՞նց Պօլիս պիտի կանչէ թէ Առաջնորդը միայն . վարչութիւնը լաւ գիտնալու է որ՝ եթէ առաջնորդը միայն կանչել որոշէ՝ իր այդ որոշումը չատ սուղ պիտի նստի թէ իրեն , թէ ազգին և թէ Պրուսա գաւառին ։

Վարչական խոհեմութիւն ամեն վարչութեան պարտքն է . վարիչները պէտք է կիրքէ ազատ ըլլան , սկզբունքը պաշտպանեն ու ազգային նախատեսեն . այս է իրենց պարտքը առանց օրէնքին յարգանք ցլանելու . այսպէս վարուեցան Սեբաստիոյ խնդրոյն մէջ . Կարապետ եպիսկոպոս Պօլիսէն ճամբայ ելաւ , հեռագիր մը քաշուեցաւ եռեւէն ու Եւդոկիա պահուեցաւ . յետոյ Կարապետ եպիսկոպոս լաւ Միջին Սեբաստիա գնաց . վարչութիւնն ալ չըտեսնելու զարկաւ . ասով Սեբաստիա ալ հանդարտեցաւ Պօլիս ալ ։

Նոյն տեսարանը և միևնոյն հետեւանքը պիտի ունենանք հիմայ ալ ։

Մասիս գիտենք թէ անիշխանութիւն , օրէնք , պատիժ և ամեն բան իրար պիտի խառնէ հիմայ ու սկսի թէ առաջնորդին և թէ վարչութեան դէմ յարձակիլ ։

Առատ է նիւթը , բայց մեկ հարցում մը կը բաւէ այդ նիւթին առատութիւնը սպառելու . այս հարցումն է աՀա զոր կընենք . ո՞ն է Պրուսա՞ . պիտի կրնա՞ պատժել Պըրուսան ամբողջ 'ի բաց առեալ Եւայրուեանն ու իր 40—50 անձինքը . կըցի՞ր պատժել Սեբաստիան որ Կարապետ եպիսկոպոսն առեր նըստեր է — ոչ , չես կրնար պատժել , չունիս այդ զօրութիւնը , քու զօրութիւնդ Պրուսան ու Սեբաստիան էր . քու զօրութիւնդ Բալլոյյուն էր . դու հերքեցիր զայդ . դու Բալլոնրալին օրինաւորելինէ նախապատիւ դասեցիր . վարչութիւնը օրինաւորութիւն որոչեց . վարչութեան գլուխը՝ ազգին ու տէրութեան առջև ուղղակի պատասխանատուն՝ Մ . Պատրիարքը Բալլոնեան հրամայեց ։

Խաղաղութիւնը մեծ սխալ մ'է օրինաւորութենէ նախապատիւ դասելը ։

Խաղաղութիւնը օրինաւորութեան հետեւանքն է . մեծ մասն է օրինաւորութեան հիմը . օրինաւորութիւնը պահելը մեծ մասը խաղաղ պահել ըսել է . ի՞նչ կրնայ ընել փոքր մասը մեծ մասին խաղաղութիւնը խանգարելու համար եթէ ուշ ձեռք առնել յանուն խաղաղութեան իշխանութեան Գլուխը՝ Մ . Պատրիարքը ու աՀա այս հետեւանքներուն համնիլ ։

Ալ չատոյան փոքձերը . Պօլսոյ վարդապետ Պօլսոյ Վարչութեան որոշմանը դէմ վան գնաց , վան խաղաղեցաւ . Կարապետ եպիսկոպոս Սեբաստիա գնաց , Սեբաստիա խաղաղեցաւ . Բարթուղիմէոս եպիսկոպոս Պրուսա գնաց , Պրուսա խաղաղեցաւ . ըսել է մաթեմաթիքական ճշդութեամբ՝ վարչութիւնը միչտ փոքրագոյն մասին կողմն բռնեց , ասով մեծագոյն մասը իրեն դէմ բրաւոեցուց .

Իշխանութիւնը երկինքէն չէ, ժողովրդէն է . անիշխանութիւնը հոն է՝ ուր կորդեալ իշխանութիւնը ժողովրդեան մեծագոյն մասին դործակատարը չէ ։ Ձայն Բալլոյ յայն Աստուծոյ . դարուս աստուածը բազմաց ձայնին մէջ է . ով որ չը յարգեր այս ձայնը՝ այն չը յարգեր իշխանութիւնը . իշխանները չեն իշխանութիւն , այլ իշխանութեան պաշտօնեայներն են ատոնք , ուստի երբ իշխանք չեն յարգեր իշխանութիւնը՝ ըսել է մեծագոյն մասին կարծիքը՝ ատոնք են անիշխանութեան հեղինակը որ կը պարտաւորին ուշ կամ կանուխ հնազանդիլ իշխանութեան , այսինքն մեծագոյն մասի ձայնին , անոր ահեղ զօրութեանը, ինչպէս պիտի ըլլայ նաև Պրուսայու խնդրոյն մէջ , երանի թէ վարչութիւնը իր ասկից առջի բրած որոշումը այն է գաւառական ժողովոց ընտրութեան ու կազմութեան գործը այս ու ատոր նման միջանկեալ պարագաներու զոհ չիտար որով դէթ մեկ գաւառ մը կունենայինք սահմանադրապէս վերակազմեալ ։

Տրապիզոնէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը գրէ մեր թղթակիցը ։

Տրապիզոն 25 յունիս 1871 .

Ամսոյս 6ին մեծ ցաւ զգաց Հայ կաթօլիկ ժողովուրդը առ հասարակ կորսնցնելով այս անցաւոր աշխարհէս մէջ Արքայապատիւ Տէր Գրիգոր վարդապետ Եպրեճեանը , տեղւոյս կղերաց մէջ ամէնէն հայկաբան վարդապետը , ամենախոնարհ , և անխիշչար , և հեզահոգի սուրբ անձը՝ որն որ որքան որ այս ազգային կուսյն մէջ Հասունեան գտնուած էր , սակայն յամենայնի տարբեր և ներողամիտ գըտնուած էր հակառակ մասին , և ոչ իր ընկերաց նման խրոխտ և օխակուլ , վերջապէս բարի համբաւ մը թողուլ բոլոր ազգային մէջ, թաղմեցաւ իրեն վարդ առաւօտին՝ 'ի տես երկասարդութեան ղօհուելով 'ի ծննդենէ ունեցած ծիւրական ախտին ։

Մեծ տարաձայնութիւն կայ տեղս , որ Հասունը դարձեալ կաթողիկոս պիտոր միայ , և իրեն չի հնազանդող աշխարհականը, եկեղեցին դուրս պիտոր ըլլայ իրըւ բողոքական , և անհնազանդ քահանայք ոչ միմիկ եկեղեցիէ դուրս , այլ նաև իրենց Հայ կաթօլիկ դըլխարկնին տէրութեան կողմանէ պիտոր վար առնուի , ուղղափառ Հասունեան քահանայ չըլլալնին ճանչցուելու համար ։ Այսիկայ Հասունեանք իրենց եպիսկոպոսէն լսելով այնպիսի խնդում մը ունեցան որ՝ կեանքերնուն մէջ ունեցած չունէին ։ Ով որ գիտցնին կը հանդիպէր , այս լուրը կը հաղորդէին իրենց ։ Սակայն Հակահասունեանք ոչ այս տեսակ նամակ և ոչ մեկ լըրագրի մը մէջ ասոր նման յայտարարութիւն մը տեսնալուն չ'կրցան հաւատալ ։ Ուստի մեծ հետաքրքրութեամբ կ'սպասուի վաղուան շոգենաւը երկու կողմանէ իսկ , որովհետև Հասունեանց մեծ մասն ալ սարսակուած է , պաշտօնական յայտարարութիւն տեղէ մը չի լըսելով ։ Աստուած վերջերնին բարի ընէ և օր առաջ խաղաղին ամենայն սիրտ և հոգի . եթէ ոչ՝ խիստ գէշ կը տեսնուի իրենց ապադան ։

Դառնանք քաղաքական լրոյ մը ։

Օր առաջ լսեցաւ հեռագրով կարնոյ Միւշիր Մուսթաֆա փաշան ամսոյս 15ին տեղս պիտի հասնի ։ Ուստի նախընթաց օրը կառավարութեան կողմանէ չատ մը երևելի անձինք ընդ առաջ գացին կառքով մինչև Ճեվիզլիք որ քաղաքէս վեց ժամ հեռաւորութիւն ունի ; նոյնպէս իր գալստեան առաւօտը տեղւոյս վալին իր ժողովոց անդամոց հետ միասին համազգեստ և ձիաւորեալ գացին ընդ առաջ . որոնք կէս օրը փառաւորապէս գեղեցիկ օդով մը խուռն բազմութեամբ դարձան քաղաք՝ ուր մնալու ժամանակը նախ ողջունեցին զինքը 130ի չափ թնդանօթաձիգ զօրքերը իրենց հրետանաւորներով և հակորապետներով , և ապա քաղաքիս Բարանթինայի մէջ եղած բերդէն արձակուած 21 թնդանօթք՝ որոնց հետ խառնուելով կարնոյ ճանապարհին չինութեանը համար պատրաստուած 45 քարակոփգին ձայները , մեծ ազդեցութիւն տուին հանդիսին ։

Քաղաքիս գրեթէ մեծ մասը արք և կանայք հետեւաս ընդ առաջ գնացեր էին , և միացոցք դռներուն վրայէն և պատուհաններէն կը դիտէին զարմացմամբ այս փառաւոր գալուստը , որուն նմանը քիչ անգամ տեսնուած է այս կողմերը ։ Ահաւասիկ այս կերպով ինջաւ կառավասութեան պալատը , ողջունելով առ հասարակ ճամբուն վրայ եղող խուռն հանդիսականք ։ Ցակաւին հօս հանդիստ կ'ընէ ճամբուն յոգնութիւնը , անցընելու և միանգամայն անոր չինութիւնը տեսնալու և տեղեակ ըլլալու համար , որովհետև կը լսուի որ մասնաւորապէս կարնոյ ճամբուն չինութիւնը դիտելու և Պաթում քաղաքին ամրութիւնները կառուցանելու համար այս ուղեւորութիւնը ըրած է, ուսկից նորէն չըջագայելով միւս գաւառները պիտոր դառնայ վերստին կարին ։ Առ այժմ տեղս 10 օրի չափ կենալով պիտի մեկնի Պաթում իր ուղեկցօք , Բուսիոյ շոգենաւով ։

Ահաւասիկ ասոնք են տեղւոյս նորալուրը , և բաց յայսմանէ այս օրեր վերստին հաստատուեցաւ առավարութեան կողմանէ չինուած խալահանէ ստուանած դպրոցը՝ ուր կը լսուի թէ 50 աշակերտք պիտի դիշերօթիկ ըլլան , որոցմէ 8 մահմետական 5 հատը յոյն 5ը Լուսաւորչական Հայ և 2ը թոմօլիք Հայ պիտի ըլլան ։ Ասոնց համար առանձին դասատուներ կարգուեցաւ իւրաքանչիւր ազգի աշակերտաց դասատուն իր ազգէն ըլլալով , որոնց տուած դասերը իւրաքանչիւր լեզուաց սկզբունքներէն սկսելով մինչև բարձրագոյն ուսմանց և արուեստից պիտի հասնին ։ Առ այժմ երկու տեսակ արուեստ կայ յիշեալ դպրոցին մէջ, այսինքն կօշկակարութիւն և դերձակութիւն ։ »

---

10 յունիս 1871 Օրտու .

Մ . Խմբագիր .

Բարեկամիս հետ պարապոյ միջոցները դաչտերը ելնել ծաղիկներ ժողվել՝ փնջիկներ կազմել սովորել էինք ։

Մայիս առաւօտ մ'էր , արևն իր բուռըն զօրութեամբը լերանց գագաթունքը գրաւել կը ճըգնէր , բնութիւնը գեղեցիկ երևոյթ մը ստացել էր , մեր սովորութեան համեմատ ելանք դաչտերը , (դաչտ որ կըսեմ , լրագիլ հասկըցիր) , և ճեմելով հասանքմասեաց դաչտերը , որոյ 1089 թուոյն մեկ անկիւնը փոքրիկ պարտէզ մը չինուածած , և որոյ ճակատը՝ «Սև ծովեզերեայ Օրտու քաղաքէն մայիս ... թուականաւ հետեւեալը կը գրեն մեզ» , դրօշմուած էր . բոլորտթեամբ սրտի պարտէզը մտանք Հայրենական անուչաբոյր փնջիկ մը դէթ ստանալու յուսով , բայց աւա՜ղ աղէտից , Հիւսիսային ծայրէն մինչև Հարաւային ծայրը անցանք՝ բան մը չգտանք . Արևմըտեան եզրէն մինչև Արևելեան եզերքը անցանք , բայց 'ի զուր կը փնտռէինք գեղեցիկ ծաղիկ մը մեր փնջիկաց կարգը դասելու ։ Շատ մը անպիտան խոտերով ծածկուել էր պարտէզին երեսը , և թէև տեղ տեղ խոտերուն ծայրերը խաւաքարտէ չինուած և ուղղուած ձեն գոյնը տրուած ծաղիկներ կային , (ներկայ դարուս մէջ կարգ մը նոր քիմիագէտք ելած են , որ ուղած բաներնուն ուզած ձեն ու գոյնը կրնան տալ , նախընթաց դարու գլուխներուն կըլլել տալու քաջութեամբը) , բայց յիչեալ չինծու ծաղիկներ իրենց տեսակին մէջ ալ խիստ անչահն էին ։

Մեծապատիւ պարտիզպանը՝ իր «հեղած ***» , (մինչև կէս օր՝ տղոց դասերը երեսի վրայ ձգած անկողնոյ մէջ խորունկ քուն քաչելու ատենը անչուչտ ատ քրտինքը թափել է) , «ըլլած ձգամբէքը» , (Օրտուցիներէն սատկ քաչելու մասին) , «և արտայայտած բուռն եռանդեամբը» , (իր խաղցած գերը ծածկելու մասին) , այս պարտիզին տեսքն ալ՝ ճիչդ Օրտուցւոց «հնոտ» (անհակապութեան) դասատուին Օրտուի մէջ «սփռած սերմանցը» առաստ՝ լաւ եւս է ըսել արատ պըտղաբերելուն նմանցուցել էր ։

Պարտիզին երևոյթին վրայ ատեն մը զարմանալէս զկնի , պարտիզպանը գտնելու ելանք . բայց ոչ ինք կար , և ոչ ալ իր փոխանորդը . այլ միայն ամէն անկիւն մէջ չատ մը տղոց չալիլններ . բարեկամըս որ սովոր էր կարկին (փէրկէլ) գործածելու , այս չալիլներուն երկայնութիւնը լայնութիւնը և խորութիւնը չափել սկսելով՝ իւրաքանչիւրին չափը Միսակ էֆէնտի Պօյաճեանի չալիլն ըլլալը կապացուցանէր . պարտէզին երկայնութիւնն ալ նորին աղնուութեան հասակին կը համեմատէր ։ Վերջապէս Միսակ էֆէնտի Պօյաճեանի աղնիւ քնութիւնը , վարքն ու բարքը հասկընալ ուղող բարեկամները կը հըրաւիրենք յիչեալ պարտէզը անգամ մը աչքէ անցունել , որմէ պիտի հասկընան խիկ և խիկ նորին ի՞նչ ոգիի տէր անձ մը ըլլալը ։

Պօյաճեան էֆէնտիի՝ հրաշական գրութիւնները խիստ հաճելի ըլլալուն , նամակիս երևակայական երևոյթ մը տուինք ։ Եւ որովհետև ինք իր նամակին ստորագրութիւնը «օտարական մը յՕրտու» , դրած էր , մեք ալ յարմար սեպեցինք նոյնին հակառակը դնել ։

Մնամ . . . . ։

Բնիկ մը յՕրտու .

---

21 յունիս 1871 Պրուսա .

Մ . Խմբագիր .

Տեսնելով որ 4—5 ամիսներէ 'ի վեր տեղւոյս Առաջնորդական խնդրոյն նկատմամբ Ձեր Ազգօգուտ թերթը անկողմնակալ ազգասիրութեամբ անաչառութեան կը զուհէք , այսօր պարտ կը համարիմ նորանոր դէպքեր հաղորդել Ձերդ ազնւիտ ընթերցասիրաց ։

Արդէն գիտէք և իմացաք որ անցեալ ուրբաթ գիչեր , տեղւոյս հանրութիւնը Ս . Եկեղեցին և Ազգային վարժարանը գոցելով՝ բանալիներն կառավարութեան յանձնած էր ։ Հետեւեալ առաւօտ ցերեկուան ժամը կին 90ի չափ պատուաւոր Ազգայինք ներկայացան միւֆէթթիչ էֆէնտիին , որոնց մէջ ես ալ ներկայ էի ։ Բաւական հարցափորձ ըլլալէ վերջը , Միւֆէթթիչ էֆէնտին «էվլատըըըմ սիզ պու անախտարլարը ալըպ քիլիսէնիզի աչըպ, իպատէթինիզտէ դուսուր իթմէյին . . . ևն . պիզ կէրէք Պապը—ալիյէ , վէ կէրէք վալի բաչա հազրէթլէրինէ մազպաթա իտիպ ավէրտիզէ պիր չարէ պուլուրուզ . . . ևն . » ըսելով , Այսպ պէ յին ձեռօք Ս . Եկեղեցւոյ և դըպրոցի բանալիները տեղւոյս Առաջնորդարանը ղրկեց . և սկսան եկեղեցիին դռները բացուիլ և առջի պէս ժամերգութիւն ըլլալ ։ Այս ըսածս ճշմարտութիւն մ'է որ աչխարհ կը վկայէ ։

Զարմանքիս մեծ եղաւ , երբ կիւրակէ երեկոյեան ժամը 8ին սավորականէ դուրս կոչնակ մը զարնուեցաւ մեկ ժամու չափ . ժողովուրդը սկսաւ խումբ խումբ Ս . եկեղեցի վազել , տուներ և սրճարաններ պարպուեցաւ , և հարիւրաւոր բազմութիւն սկսաւ հոն տեղ հաւաքուիլ , այս միջոցիս մեք ևս հասանք . ի՞նչ տեսնեմ , 30ի չափ ոստիկանութեան զինուորներ Ս . եկեղեցւոյ թէ՛ բակը և թէ կոչնակին գլուխը կեցած կսպասեն ։ Սակաւաթիւ Սահակեանք նոյն միջոցին մէյմէկ ախոյեան կամ Բալլոնճէայ դարձած տեսակ տեսակ անպիտանութեամբ ասոիս անդին սկսան ժողովուրդը նախատել . և Բարթուղիմէոսեաններու ըսել . (եավրում , էկէր սիզինտէ բարանըզ վար իսա Առաջնորդունուզու՞պէլքիկէթիիրսինիզ , եօզաս նէ եաբաանըզ չարէսի եօք տուր . չիմտէն սօնրա Բարթուղիմէոս էօլմիւշ տիւր . . . . ևայլն)

Հարցուցինք ոստիկանութեան հարիւրապետին թէ «էֆէնտիմ սիզի քիմ պուրայա կէօնտէրտի , վէ նէ տիր սիզին կէօրէճէք խըզմէթինիզ . . . ևն» . պատասխանեց հարիւրապետը «էվլատըմ պիզի Գաբու Թարաֆընտան պուրայա կէօնտէրտիլէր , վէ խըզմէթիմիզ տախի քիլիսէի աչըըըպ օգութտուրմագտըր , չիւնքի քիլիսէ Միւֆէթթիշ էֆէնտինին էմրինէ մուղայիր օլարագ թէքրարէն իքի կիւնտէն պէրու գաբալը ըմըչ» . պատասխանեցինք «էֆէնտիմ , Միւֆէթթիշ էֆէնտինին էմրի իւզրէ անխտէ քիլիսէ աչըլտը վէ հալէա պու սապահ պիլէ օգունտու , վէ պէն տախի տուաաա հազըր ըտըմ» . այս միջոցիս ժողովուրդը միաբերան հաստատեցին թէ «էվվէթ էֆէնտիմ , պիզ տախի պու սապահ իպատէթտէ իտիք , վէ քիլիսէ տախի տայիմ աչըգ տըր» ։

Մեղմէ քիչ մ'անդին Բարթուղիմէոսեան երիտասարդ մ'ալ չը կըրնալով Սահակեանի մը սպառնալից նախատանացը համբերել , կըսէ , «արթըգ պունտան պէօյլէ պու չէհիրտէ տուրմագ պիզի իչին հարամ տըր , պէնիմ պիր էվիմ վար սաթար պունտան կիտէրիմ , իլլա չու միլլէթի ֆէսատա վէրէն Սահակ իլէ նէյվէլի օղլունուն այագլարընըն ալթընտա գալամամ , պու միլլէթի պէօյլէ իքի միապէտլէրէ մի վէրտիլէր . . . ևն , եօգսամի պիզիմտէ պիր սահապըմըզ պուլունաճագ մը» ։ Այս միջոցիս Սահակեան մը ոստիկանութեան զինուորը դըրդելով , խեղճ պատանին Ս . եկեղեցւոյ բակը նորա ձեռօք սքանչելի կերպով ապտակել տալ զինի , «թէնղիմ պունու հապըսա կէօնտէրին» , և զինուորք զանի բռնելով դէտնաքարչ Եկեղեցւոյ դըռնէն դուրս հանեցին և բանտարկել ղրկեցին , իբր գիտնալ և յանդուգըն Խիլիկճի Սիմոն ըսուած անպիտանի մը դրդմամբը ։

Այս միջոցիս տեղւոյս թաղականք 'ի մի խումբ եղած իսկոյն կառավարութեան դիմեցին և պէտք եղածը խօսելով ոստիկանութեան զինուորք հեռացան Ս . եկեղեցւոյ բակէն և Հայոց թաղէն , նաև ցըրուեցաւ խռնեալ բազմութիւնը , և գիշերուան ժամը 2ին բանտարկեալ պատանին ալ բանտարձակ ըլ-

լալով իր տունը դարձաւ․ Հասարակութիւնը երկուշաբթի առաւօտ կառավարութեան դիմելով, դատ խնդրեց այն անձինքներէն, որոնք կառավարութիւնը անգամ խաբելով, ժողովուրդը յուզել, որ մեկը թշնամաբանել և Ս. եկեղեցւոյ բակին մէջ անմեղ Հայ պատանի մը ոստիկանութեան հարիւրապետին անգթաբար ապտակել տալ կը յանդգնին ։

Ցաւալի վիճակ․ Սահակեանք կռիւ կը փնտռեն, և իրենց միապետութիւնները զինու զօրութեամբ յառաջ տանելու և հազարաւոր ժողովրդեան մը գլուխը ճըզմելու դարաններ կը լարեն միշտ ։ կարծելով որ այսպիսի ընթացքներով պիտի յաջողին ժողովուրդը լռեցնել և իրենց միապետութեան կործանեալ դրօշը վերստին պարզել ։

Հեգնելի և ծիծաղելի անմըտութիւն, 19րդ դարը կործանած է արդէն միապետութեան դրօշը․ անդառնալի է անցեալը և 'ի զուր աշխատութիւններ են Նախրուեանի և Նէյվէլեանի այս վատթար բռնաբարութիւնները, որ անխղճաբար կը ջանան նախ հրաժարեցնել Առաջնորդութենէ Գեր. Բարթուղիմէոս Արքաղան և հետևաբար միապետել ժողովրդեան ։

Ահա՛ այս և այսպիսի զըպարտական անիրաւութիւններ են որ այսօր Գեր. Բարթուղիմէոս Ս. ի դէմ թշնամեք փոխե կռիւը ազգային կենսական խնդրոյ կարգը դասելով, իրենց սրտի չար կիրքերը յագեցնել կուզեն ։ Բայց հազարաւոր ժողովուրդք չը պիտի թողուն որ բարձրաստիճան և անմեղ եկեղեցականութիւն մը քանի մը անիրաւ միապետներու և (6) տգէտ չքահանայներու կրից զոհն ու խաղալիքը ըլլայ ։

Կը ցաւիմք որ Խրիմեան Հայրիկը դեռ ևս անտարբեր աչօք կը դիտէ Պրուսայու խնդիրը ։ * * *

Կ. Պոլիս․ Շ4 յունիս 1871․

Մ. Խմբագիր․

Աղաչանօք կը խնդրուի Ձեր մեծապատուութենէն հետևեալին հըրատարակութիւնը, որ բարենպատակ հանդանակութեան մը հաշիւն է ։

Այս հանդանակութիւնն այս տարի Սահմանադրութեան տարեդարձի օրն 'ի հանդիսատեղին եղած է իմ ձեռօք՝ մասնաւոր դանձանակաւ մը՝ ի նպաստ բաղմարդիւն Անձնուէր Ընկերութեան ։ Հանդանակութեան նպատակն էր դրական պիտոյք գնել և յիշեալ Ընկերութեան նուիրել, բայց որովհետև նոյն աւուր հասոյթը փոքր գումար մ'էր Ընկերութեան բաղում պիտոյից քով, ուղեցինք հանդանակութիւնը չալունակել տարէն մասնակցող բարերարաց ոմանց քաջալերութենէն խրախուսելով, և արդէն այս պատճառաւ է որ հակադրեցանք հաշւոյն հրատարակութիւնը յապաղել ։

ՄՈՒՏՔ

Տարեդարձի օրն հաւաքուած գումար	(ղրշ.) 1127	
Ետքէն հաւաքուած	755	30
Գումար մուտ	1882	30

Հատ ԵԼՔ

80 Երկրագործութիւն, Հ. Մ. Վեցմատեանի (Բ. Տպ. Վիէննա, 1970.)	(ղրշ.) 1017	20
1000 Քերական Արամեան	212	20
100 Ընթերցարան Պարագաշեան	270	
11 կապոց թուղթ գրի	266	30
1 Տուփ կաւիճ	16	
	1882	30

Մեր անբաւ շնորհակալութիւնն Ընկերութեան կողմանէ առ Նպաստամատոյց բարերարս նուիրելէ յետոյ, կը փութամ նոյնը կրկնելնաև առ Նուիրատու ազգասէրս, որք հետևեալ նուէրներն ըրած են ։

Հատ
20 Երկրագործութիւն, 'ի Վ. Մ.
24 Գուլիէլմոս Թէլ, ընտիր վիպասանութիւն, ի Մեծ. Մկրտիչ աղա Ճանըմեանէ ։
4 կապոց թուղթ, 'ի Մեծ. Ա. Խօրասանճեանէ ։
7 Այլ և այլ հին գրեանք, մէկ քանի բարերարներէ ։

Այսնուրներն հանդանակութեան արդեամբք գնուած պիտոյից հետ Ընկերութեան նուիրած եմ յանուն Նպաստամատոյց բարերարաց, որք մեր հրաւէրն ընդունելով մեծապէս նպաստած են ազգային լուսաւորութեան ։

Որոյ յանկացողներէն եմ
Գ. Ա. Զօղան .

ԻԼԱՆԱԹ

Նարլը-Գաբուտան Ալէքր-Գաբուտա Օթէլը վէ Եալը քէօշկիւնտէն վէ Սիրքէճի իսկէլէսինէ գատար չըմէնտըֆէր խաթթընըն բէհիրասըթընէ թէսատըֆ խուսւս ճանիպը միրիտէն միւպայէ օլունմուշ օլան մէնալիլ վէ տիւքանըն վէ սայիրէնին հէտմիյէսի իլէ հասըլ օլաճագ թաշ վէ քէրէսթէ վէ սաիր էնգազը վէ խաթթը մէզքիւրըն թարաֆէյնինէ ինշա վէ քէշիտէսի իճապ իտէն մուհաֆազա տուվարըն եալընըզ եարըլմասը պաշգա պաշգա միւնագըսէ օլունարագ թէգարրիւր իտէճէք թալիպլէրինէ պա գօնթրաթօ իհալէ օլունաճաղը ճիհէթլէ, զիքր օլունան հէտմիյէյէ վէ էնգազըն միւպայէսինէ վէ տուվարըն տախի ինշասընէ թալիպ օլանլարըն Շէհր Էմանէթի տաիրէսինտէ բաղար իրթէսի վէ բէնճշէնպէ կիւնլէրինտէ միւնագըսա պուլունան գօմիսիօնը մախսուսէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի ղըմընտա իլիմ վէ իլանը քէյֆիյէթէ իպթիտար գըլընտը ։

—

SUN FIRE OFFICE
LONDOE

ՍԸՆ ՖԱՅԸՐ ՕՖԻՍ
ԵԱՆԿԸՆ ԻՃԻՆ
ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՊԱՆԵԱՍԸ

Ինկլիզ գումփանեա, Լօնտրատա 1710 տէ թէշքիլ օլունմուշ օլուպ, էվ, էշեա, վէ էմլիէյի սայիրէ, հէր ճինս էմթիա, փապրիգայա եախօտ գըրաաթխա տայիրալէ աթէլըր, լիմանլարտա պուլունան կէմիլէր, վէ տէրսանէլէրտէքի մալլէր, եարըլմագտա վէ եախօտ թամիր օլունմագտա պուլունան կէմիլէր վէ ղայրիհիլամ վէ ղայրիհիւմ, եանկընտա զարարը սիկուրթա իթմէք, քէզա զարար վէ զիեան սաաթընտա էօտէմէք իչին իլան իտէր ։

Սիկուրթայա գօնմագ իսթէյէնլէրէ գօլայլըգ օլմագ իչին, իճարլար ղայէթ էհվէն փիաթ իլէ ալընմագտա տըր ։

Զարարտիտէ օլանլարըն գումպանեանըն Գալաթատա Բէրքէշմէզ բաղարընտա Նօ. 24 Մ. Հանսօն Պանգիէր, վէ գումպանեանըն Աժէնթինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի ։

ՄՈՒՀԻՄՄ ԻԼԱՆ

Նտիրնէ գաբուսունտա մուվագգաթէն քիւշատ օլունմուշ օլան Բավլի Ալէքեան էճզախանէսինտէ էսկի վէ եէնի կէօզ աղըըլարը, սէնըը ղայըֆլըգլարը, կէօյիւս իլլէթլէրի միւթէհազմընլըգլարը, ճիլթ իլլէթլէրի, գատըն հասթալըգլարը, վէ էվրէթտէն կէլէն իլլէթլէր . . . վէ սայիրէ հէր տիւրլիւ իլլէթլիլէրի հէր կիւն մէճճանէն պագըլաճագլարը, վէ կիճէլէրի տախի, հէր հանկը սաաթտա հէքիմ իգթիզա իտէր իսէ հազըր պուլունաճաղը իլան օլունուր ։

ՄՈՒՀԻՄՄ ԻԼԱՆ
ԵԱՆԿԸՆ ԻՃԻՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ
«ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ» ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՊԱՆԵԱՍԸ

	Լիր. Ինկ.
Ասըլ սէրմայէ	2.000.000
Շիմտիյէտէք քէարտան արթըրըլմըշ	3.091.910

Գումպանեանըն եըլլըգ իրատը 900.000

Ինկլիզ գումպանեայ 1809 տա, եանի պունտան 61 սէնէ էվվէլ թէշքիլ օլունմուշ օլուպ, վէ քէնտի սէրմայէսինտէն մաատէ քէարտան արթըրըլըը պէօյլէ մէպլաղ իլէ տիւնեանըն էն պէօյիւք շիր քէթլէրինին սըրասընա կէչմիշ տիր ։

Կէրէք էհալինին քէնտի մաղազասընտա վէ կէրէք Աթամպօլ վէ Կալաթա կէօմրիւքլէրինտէ պուլունան մալլէրի, վէ կէրէք էվ, մաղազա վէ էմլիյէի սայիրէ վէ էշեա, քէօյլէրտէ վէ եախօտ շէհիր իչինտէ, սիկուրթա իթմէք իչին իլան իտէր ։

Սիկուրթա թութմագ իսթէյէնլէր Գալաթատա Գէորգ պէյ խանընտա Նօ. 9, մէզքիւր գումպանեա թարաֆընտան գումանտան քէամիլէսի պուլունան աժէնթի Մ. Ուիլլըմ Ր. Սուանսա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի ։

—

ԱՆԳԼԻԱԳԷՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Քիչ ժամանակի մէջ Անգղիարէն գրել կարդալ և աղէկ խօսիլ փափաքողներուն կը ծանուցուի, թէ մայրաքաղաքիս թէ տուներու և թէ դպրոցներու մէջ այցելութեամբ դաս տալ յանձն առած եմք, ուզողը մեզի հետ անձամբ տեսութիւն ընելու է Մահմուտ-փաշայ Պատկերհան կարապետ աղա Պաղտասարեանի խանութը, կամ Նամակաւ իմաց տալու է, Օրթաքէօյ փօլթուղալ բողոց թիւ 13 ։

Միքայէլ Ց. Թօփհանէճեան ։

—

ՄԱԹԻԼՏ
ԵՒ
ՄԷԼԻՔ ԱՏԻԼ
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ԳՐ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԵՐԵՔ ՀԱՏՈՐ

Այս վիպասանութեան առաջին հատորը տպագրուած ըլլալով բաժանորդք կը հրաւիրուին առնել 'ի գրատանէն փարիզու ։

ՍԷՐ ՄԻՇԷԼԻ

Այս օգտակար և հետաքրքրական գրքին տպագրութեան աւարտելը մօտ ըլլալով՝ անոր բաժանորդ ըլլալ ցնկացողներուն իմաց կը տրուի թէ՝ մինչև 26րդ տետրին տպագրուիլը բաժանորդութիւն կընդունուի մէկ արծաթ մէճիտիէի Պոլսոյ ամեն Հայ գրավաճառաց քով, ճէզվէճեան տպարանն 'ի Նուսուֆեան խան ։ Իսկ այնուհետև բաժանորդութիւն չընդունուիր, բայց եթէ 30 ղշ. ի ։

Իւրաքանչիւր տետրը միշտ 40 փարայ է ։

—

ԼՈՍԱԾԸ ԻՆՃԻԼ

Հայր Ղևոնդ Ալիշանեանի եղբայրը Հեթում էֆէնտի Ալիշանեանէ հեղինակուած Պետրոս Առաքելոյ գլխաւորութիւնը հերգող տետրակ մ'է, 130 երեսէ բաղկացեալ, պարզ Տաճկերէն լեզուաւ. որ կը ծախուի, Պոլիս Բաֆաֆեան գրատունը Բերա Թատրոնի դիմաց Թիւթիւնճիւ Յովհաննէս աղայի, և Թադսիմ Թիւթիւնճիւ Օհան և Պօղոս աղաներու խանութները դին 7 ղուրուշ ։

Ցերակը հետադրդութեան արժանի է քանզի մեր ազգին մէջ առաջին անգամն է որ բուն Հռովմէական մը, և երևելի վարդապետի մը եղբայր Պետրոս առաքելոյ գլխաւորութիւնը կը յանդգնի ջրելու ։ ——

ՔԵՐԱԿԱՆ
ՀՆԱԶԵԻ ԳՐՈՎ ԵՒ ԶԻՆ ՈՃՈ
ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

Պատկերազարդ, դեղ տիպ, ընտիր թղթոյ վրայ որ կը պարունակէ 3 երես ։

Գին 100 Հատի 25 ղ

Կը ծախուի ի Գրատան Փարիզ Զադմաճըլար եօղուշու, Թիւ Ալորեան Խան, Վերնայարկ, Թիւ

Շատ գնողներու համ բուն գնոյն վրայ զեղչ լայ ըստ քանակութեան

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՊՕՂԱԶ ԻՉԻՆԷ ԻՇԼԷՅԷՆ ՎԱՊՕՐԼԱՐԸՆ ՎԱԳԻԹԸ ՀԱՐԱՔԷԹԼԷՐԻ

1871 Մայըս 31 Բազար իրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէն .

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՊՕՂԱԶ ԻՉԻՆՏԷՆ ՔԷՕՓՐԻՒՅԷ ԻՆԷՆ ՎԱՊՕՐԼԱՐ

ՌՈՒՄԷԼԻ ՎԷ ԱՆԱՏՕԼ ԳԸՅԸԼԱՐԸ ՊԻՐԼԻՔՏԷ

Նէհարին սաաթը Ալաթուրգա	
11	Պէօյիւքտէրէտէն Թարապեա, Եէնիքէօյ, Իմիրկէն, Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
11 30	Արնաւուտքէօյիւնտէն Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթ. Գապաթ.
12	Եէնիմահալլէտէն Մէզար պուրնու, Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք, Սթէ. Իմիրկ. Ռ. Հիսար, Արնաւուտք. Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշ.
12 15	Պէյգօզտան Բաշչապահչէ, Րիֆաթ փաշա մահալլէսի, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի, Գուզկունճուգ
12 30	Վանիքէօյտէն Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպ. Գուզկունճու. Գապաթաշ.
1	Գավագլարտան Մէզար պուրնու Պէօյիւքտ, Թարապ. Եէնիք. Իմիրկ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ, Պէյլէրպէյի, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
2	Պէօյիւքտէրէտէն Թարապ. Պէյգօզ, Բաշչապահչէ, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլէրպ. Գուզկունճ. Պէշիկթ.
2 15	Եէնիմահալլէտէն Մէզար պուրնու, Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիքէօյ Իմիրկէն, Հիսար, Արնաւուտք. Գուրչէշ. Օրթաք. Պէշիկթաշ.
3 30	Պէօյիւքտէրէտէն Թարապեա, Եէնիք, Իմիրկ, Հիսար, Արնաւուտ. Գուրուչէշ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթ.
3 45	Պէօյիւքտէրէտէն Պէյգօզ, Բաշչապահչէ, Րիֆաթ փաշա մահալլէսի Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիք. Չէնկէլք, Պէյլէր.
4	Պէօյիւքտէրէտէն, Թարապեա, Եէնիքէօյ, Սթէնիա, Իմիրկէն, Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ.
5 15	Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Իմիրկէն, Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
6	Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապ. Պէյգօզ, Եէնիքէօյ. Իմիրկ. Գանլըճա, Ռ. Հիսար, Գանտիլլի, Արնաւուտք. Պէյլէրպէյի, Օրթաքէօյ, Գուզկունճուգ, Պէշիկթաշ. Իւսկիւտար
7 45	Եէնիմահալլէտէն Մէզարպ, Պէօյիւք, Թարապ, Եէնիք, Իմիրկ. Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
8 45	Պէօյիւքտէրէտէն Պէյգ. Բաշչափ. Րիֆաթ փաշա մահէլլէսի. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտիլ, Վանի. Չէնկէլք. Պէյլէրպ. Գուզկ. Իւսկ.
9	Պէօյիւքտէրէտէն Թարապեա, Պէյգօզ, Իմիրկէն, Պէպէք, Արնաւուտ. Պէյլէրպէյի, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ.
9 45	Եէնիմահալլէտէն Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ, Թարապ, Եէնիք, Իմիրկէն, Ռ. Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
11	Պէօյիւքտէրէտէն Թարապ. Արնաւուտքէօյ, Օրթաք. Պէշիկթաշ.
	ՔԷՕՓՐԻՒՍԷՆ ՀԱՐԱՔԷԹԼԷՐԻ
12	Գապաթաշ, Պէշիկթ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտք. Ռ. Հիսար, Իմիրկէն, Եէնիք, Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահ.
1	Պէշիկթաշ, Օրթաք Արնաւուտ, Պէպէք, Ռ. Հիսար, Իմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապեա, Պէօյիւքտէրէ.
1 15	Գապաթ. Իւսկիւ. Պէշիկթ. Գուզկունճուգ, Օրթաք. Պէյլէրպէյի Արնաւուտք. Գանտիլլի, Ռ. Հիսար, Գանլըճա, Իմիրկ. Եէնիք Պէյգօզ, Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմահալլէ.
2	Պէշիկթ. Օրթաք. Արնաւուտք. Պէպէք. Ռ. Հիսար, Իմիրկ. Եէնիք Թարապ. Պէօյիւքտ.
2 15	Իւսկիւ, Գուզկուն. Պէյլէր. Չէնկէլք. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլը. Րիֆաթ փաշա մահալլէսի, Բաշչափ, Պէյգօզ, Պէօյիւք
3	Գապաթ. Պէշիկթ. Օրթաք. Արնաւուտք. Պէպէք, Ռ. Հիսար Իմիրկ. Եէնիքէօյ, Թարապ, Պէօյիւքտ. Մէզարպուր. Եէնիմահ.
4	Պէշիկթ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտ. Հիսար, Իմիրկէն, Եէնիք Թարապ. Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու, Եէնիմահալլէ.
5 30	Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Պէյլէրպ. Արնաւուտքէօյ, Ռ. Հիսար, Իմիրկ. Եէնիք. Պէյգօզ, Թարապեա, Պէօյիւքտէրէ.
7 30	Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտք. Պէպէք. Ռ. Հիսար, Իմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապեա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ.
9	Պէշիկթ. Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ. Ռ. Հիսար, Իմիրկէն, Եէնիքէօյ. Թարապեա. Պէօյիւքտէրէ,
9 30	Գուզկունճուգ, Պէյլէրպէյի, Չէնկէլք. Վանիք. Ա. Հիսար, Իմիրկէն, Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտէրէ.
10	Գապաթ, Պէշիկթաշ, Օրթաք, Գուրուչէշ. Արնաւուտ. Ռ. Հիսար, Իմիրկէն, Եէնիք, Թարապ, Պէօյիւք, Մէզարպուր. Եէնիմահ. Գավագլար.
10 30	Պէյլէրպէյի, Չէնկէլք, Վանիք, Գանտիլ, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Րիֆաթ փաշա մահալլէսի, Բաշչապահչէ, Պէյգօզ, Պէօյիւքտ.
10 30	Պէշիկթաշ, Պէպէք, Ռ. Հիսար, Իմիրկէն, Սթէնիա, Եէնիքէօյ, Թարապեա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու.
11	Գուզկունճուգ, Պէյլէրպէյի, Չէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաշչապահչէ, Պէյգօզ.
11	Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ, Ռ. Հիսար, Իմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապեա, Պէօյիւքտէրէ.
11 30	Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնաւուտքէօյ.

ԽՄԲԱԳԻՐ ԵՒ ՏԷՐ ՕՐԱԳՐՈՅ
ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ ԽԱՆ Թիւ 4-5